

Kapitán B. CÁSEK:

## *Trianonská mírová smlouva a nynější maďarská armáda.*

Mírová smlouva trianonská, jako definitivní a formální výraz výsledku světové války, znamená konec maďarské expansivní politiky. Vrací tento hrdý a zpupný národ do etnografických hranic a zbavuje ho nejmocnějšího výbojného prostředku, totiž armády.

Maďarisační snahy, imperialistické sklony a bezohledná rozpínavost jsou však příliš vryty do povahy maďarského národa, než aby resignovaně snesl diktát Dohody a dostál závazkům, které plynou z mírové smlouvy. Lze tedy s plnou jistotou předpokládati, že se Maďarsko příkazům Dohody dobrovolně nepodrobí a že bude hledati cesty a prostředky, aby je mohlo obejít. Tuto

tendenci lze pozorovati zvláště v armádě. Nám, vojákům čs. republiky, vnučuje se přímo otázka, jak dalece pokročilo až do dnešního dne ztenčení maďarské armády a jaká bude její příští organizace. Nejjasnější odpověď na tuto otázku podá srovnání stavu maďarské armády povoleným mírovou smlouvou se stavem, který Maďarsko dodnes ještě udržuje.

#### *A. Maďarsko a jeho branná moc podle mírové smlouvy trianonské.*

Mírová smlouva, uzavřená v Trianonu dne 4. června r. 1920 mezi mocnostmi spojenými a sdruženými a Maďarskem, byla se strany maďarské podepsána ministrem práce a sociální péče Gastonem de Bénard a zplnomocněným ministrem Alfrédem Drasche-Lázárem de Thorda. Ustanovení této smlouvy jsou základem nynějšího nového státu maďarského a její branné moci. Mírová smlouva trianonská tvoří objemnou knihu, jejíž obsah jest rozdělen na 14 částí. Z nich vyjímáme toto:

#### I. Teritoriální ustanovení:

Hranice nového maďarského státu s Rakouskem, Jugoslavií, Rumunskem a Československou republikou definuje část druhá mírové smlouvy. K ní připojen jest náčrt nových hranic Maďarska v detailní mapě.

#### II. Politická ustanovení:

Část třetí mírové smlouvy určuje politické podmínky a závazky Maďarska proti Itálii, Jugoslavií, Rumusku a Československé republice. Zvláštní díl pojednává o otázce města Rjevy. Další díly pojednávají o ochraně národnostních menšin, podávají ustanovení o poměru Maďarska k určitým státům evropským a všeobecná ustanovení, na př. ustanovení, že se Maďarsko zříká jakéhokoli vlivu na obyvatelstvo odejmutých území. Část čtvrtá mírové smlouvy určuje poměr mezi Maďarskem a státy mimoevropskými a zrušuje smlouvy uzavřené býv. Rakousko-Uherskem.

#### III. Vojenská ustanovení:

Část pátá mírové smlouvy obsahuje podmínky rázu vojenského a jest rozdělena na pět dílů. Nejdůležitější ustanovení jsou tato:

Do uplynutí tří měsíců ode dne, kdy mírová smlouva nabude platnosti, musí býti branné síly Maďarska demobilisovány, a to v rozsahu stanoveném články, které následují.

##### 1. Stavby a kádry maďarského vojska.

Článek 103. zní takto: Všeobecná branná povinnost v Maďarsku se zrušuje. Maďarská armáda bude se v budoucnu doplňovati výhradně z dobrovolníků.

Článek 104. stanoví toto: Celkový počet maďarské branné moci nesmí převyšovati 35.000 mužů včetně důstojníků a orgánů náhradních útvarů. Stanovení útvarů, z nichž se bude skládati maďarská armáda, ponechává se rozhodnutí Maďarska s těmito výhradami:

a) že stavby utvořených jednotek nebudou závazně překročovati ani maximální ani minimální početný stav, který jest obsažen v tabulce čís. IV;

b) že početný stav důstojnictva i s osobami štábu a zvláštních služeb nepřekročí jednu dvacetinu celkového stavu vojska v činné službě a stav poddůstojníků jednu patnáctinu;

c) že počet kulometů, děl a houfnic nebude převyšovati počet, který jest označen v tabulce V. a vztahuje se na 1000 mužů celkového stavu ve vojenské službě.

Maďarské armády může býti použito výhradně k udržování pořádku na území Maďarska a k pohraniční službě.

Maximální stav štábů a útvarů, které bude moci Maďarsko postavit, jest udán v tabulkách. Početných stavů jednotlivých formací nebude třeba stanoviti přesně podle udaných číslic, tyto však nesmějí býti překročeny. Jakákoli jiná organizace velitelstev vojska nebo příprava na válku jest zakázána. Jsou dále zakázána jakákoliv opatření, která směřují k mobilisaci nebo se na mobilisaci vztahují. Útvary, štáby a administrativní služby nesmějí v žádném případě obsahovati náhradní kádry. Přípravná opatření pro реквизиční dobytka a dopravních prostředků jsou zakázána. Počet četnictva, finančních strážníků, policejních osob a podobných zřízců obmezuje se na stav, který v r. 1913 konal službu na oné části území uherského státu, jež dnes tvoří Maďarsko.

Tyto osoby, jakož i železniční zřízcenci nesmějí býti povoláváni k vojenským cvičením.

Udržování jakéhokoli jiného vojenského útvaru jest zakázáno.

Tabulka I.

Složení a maximální stavy pěší divise.

| Jednotky                                                             | Maximální stav každé jednotky |        |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------|--------|
|                                                                      | důstojníků                    | mužů   |
| Štáb pěší divise . . . . .                                           | 25                            | 70     |
| Štáb divisií pěchoty . . . . .                                       | 5                             | 50     |
| Štáb divisií dělostřelectva . . . . .                                | 4                             | 30     |
| 3 pěší pluky po 65 důstojnících a 2000 mužích <sup>1</sup> . . . . . | 195                           | 6.000  |
| 1 eskadrona . . . . .                                                | 6                             | 160    |
| 1 prapor zákopového dělostřelectva (3 roty) . . . . .                | 14                            | 500    |
| 1 prapor pionýrů <sup>2</sup> . . . . .                              | 14                            | 500    |
| 1 pluk polního dělostřelectva <sup>3</sup> . . . . .                 | 80                            | 1.200  |
| 1 prapor cyklistů o 3 rotách . . . . .                               | 18                            | 450    |
| 1 detachment spojovacích prostředků <sup>4</sup> . . . . .           | 11                            | 330    |
| Divisií služba sanitní . . . . .                                     | 28                            | 550    |
| Parky a vozatajstvo . . . . .                                        | 14                            | 940    |
| Celkem pro pěší divisi . . . . .                                     | 414                           | 10.780 |

## 2. Doplnování a výcvik vojska.

Důstojníci armády musí býti důstojníky z povolání; ti pak, kteří slouží nyní v armádě, musí se zavázati, že budou sloužiti nejméně do čtyřiceti let.

<sup>1</sup> Každý pluk obsahuje tři pěší prapory, každý prapor tři pěší roty a jednu rotu kulometů.

<sup>2</sup> Každý prapor obsahuje štáb, dvě roty pionýrů, četou pontonýrů a četou reflektorů.

<sup>3</sup> Každý pluk obsahuje štáb, tři oddíly polního nebo horského dělostřelectva čítající dohromady osm baterií, z nichž každá se skládá ze čtyř polních nebo horských kanonů nebo houfnic.

<sup>4</sup> Detachment spojovacích prostředků skládá se z oddílů telegrafistů a telefonistů, čtyř naslouchacích přístrojů a čtyř poštovních holubů.

Důstojníci, kteří v nynější armádě slouží, ale kteří se nezaváží, že budou sloužiti v nové armádě, musí býti propuštěni a budou sprostěni jakékoli vojenské služby. Tito důstojníci se nesmějí zúčastniti praktických ani teoretických vojenských cvičení. Důstojníci, nově do armády vstupující, jsou povinni zavázati se k činné a nepřetržité vojenské službě nejméně dvacetiletě.

Tabulka II.

Složení a maximální stav jezdecké divise.

| J e d n o t k y                                    | Maximální počet těchto jednotek v jedné divisi | Maximální stav každé jednotky |       |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------------------|-------|
|                                                    |                                                | důstojníků                    | mužů  |
| Štáb jezdecké divise . . . . .                     | 1                                              | 15                            | 50    |
| Jezdecký pluk <sup>5</sup> . . . . .               | 6                                              | 30                            | 720   |
| Oddíl polního dělostřelectva (3 baterie) . . . . . | 1                                              | 30                            | 430   |
| Oddíl autokulometů a autoděl. <sup>6</sup>         | 1                                              | 4                             | 80    |
| Různé služby . . . . .                             | —                                              | 30                            | 500   |
| Celkem u jezdecké divise o 6 plucích . .           |                                                | 259                           | 5.380 |

Tabulka III.

Složení a maximální stav kombinované brigády.

| J e d n o t k y                                                      | Maximální stav každé jednotky |           |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------|
|                                                                      | důstojníků                    | mužů      |
| Štáb brigády . . . . .                                               | 10                            | 50        |
| 2 pěší pluky <sup>7</sup> . . . . .                                  | 130                           | 4.000     |
| 1 prapor cyklistů o 3 rotách . . . . .                               | 18                            | 450       |
| 1 eskadrona jezdeckta . . . . .                                      | 5                             | 100       |
| 1 oddíl polního nebo horského dělostřelectva o 3 bateriích . . . . . | 20                            | 400       |
| 1 rota zákopního dělostřelectva . . . . .                            | 5                             | 150       |
| Různé služby . . . . .                                               | 10                            | 200       |
| Celkem u kombinované brigády . .                                     |                               | 198 5.350 |

<sup>5</sup> Každý pluk má čtyři eskadrony.

<sup>6</sup> Každý oddíl má devět aut, z nichž každé veze jedno dělo, jeden kulomet a jeden kulomet záložní, dále čtyři auta spojovací, dvě auta zásobovací, sedm aut (camions), z nichž jedno auto s dílnou, čtyři motorová kola.

Jezdecké jednotky vyššího řádu mohou sestávat z různého počtu pluků a mohou býti organisovány v samostatné brigády, ovšem v mezích výše uvedených stavů.

<sup>7</sup> Každý pluk se skládá ze tří pěších praporů. Každý prapor pak ze tří pěších rot a jedné roty kulometů.

Počet důstojníků, vystupujících z armády před vypršením předepsané služební doby, nesmí ročně převyšovati jednu dvacetinu celkového stavu důstojníků, který jest stanoven článkem 104. Jestliže by se tento počet z jakékoli

Tabulka IV.

Minimální stavy jednotek při jakékoli zavedené organisaci.

| J e d n o t k y               | Maximální stav |         | Minimální stav |         |
|-------------------------------|----------------|---------|----------------|---------|
|                               | Důstojníků     | mužstva | Důstojníků     | mužstva |
| Pěší divise . . . . .         | 414            | 10.780  | 300            | 8.000   |
| Jezdecká divise . . . . .     | 259            | 5.380   | 180            | 3.650   |
| Kombinovaná brigáda . . .     | 198            | 5.350   | 140            | 4.250   |
| Pěší pluk . . . . .           | 65             | 2.000   | 52             | 1.600   |
| Pěší prapor . . . . .         | 16             | 650     | 12             | 500     |
| Pěší nebo kulometná rota .    | 3              | 160     | 2              | 120     |
| Oddíl cyklistů . . . . .      | 18             | 450     | 12             | 300     |
| Jezdecký pluk . . . . .       | 30             | 720     | 20             | 450     |
| Jezdecká eskadrona . . . .    | 6              | 160     | 3              | 100     |
| Dělostřelecký pluk . . . .    | 80             | 1.200   | 60             | 1.000   |
| Dělostřelecká baterie polní . | 4              | 150     | 2              | 120     |
| Rota zákopního dělostř. . .   | 3              | 150     | 2              | 100     |
| Pionýrský prapor . . . . .    | 14             | 500     | 8              | 300     |
| Dělostřelecká baterie horská  | 5              | 320     | 3              | 200     |

Tabulka V.

Nejvyšší přípustné meze výzbroje a střeliva.

| M a t e r i á l                                    | Množství<br>pro<br>1000 mužů | Množství střeliva pro<br>zbraň (pušku, dělo a j.) |
|----------------------------------------------------|------------------------------|---------------------------------------------------|
| Puška nebo karabina <sup>8</sup> . . . . .         | 1.150                        | 500 ran                                           |
| Kulomet těžký nebo lehký . . . . .                 | 15                           | 10.000 „                                          |
| Zákopový hmoždír lehký (minomet) .                 | 2                            | 1.000 „                                           |
| „ „ prostřední ráže . .                            | 2                            | 500 „                                             |
| Polní nebo horský kanon nebo houfnice <sup>9</sup> | 3                            | 1.000 „                                           |

<sup>9</sup> Automatické zbraně (pušky a karabiny) jsou počítány jako lehké kulomety.

<sup>8</sup> Hrubé nebo těžké dělostřelectvo, t. j. děla, jejich ráže jest větší 105 mm, není dovoleno.

příčiny zvýšil, nesmí býti nastaly úbytek v kádrech nahrazován jmenováním nových důstojníků.

Služební doba poddůstojníků a mužstva nesmí býti menší nežli dvanáct let po sobě jdoucích, z nich nejméně šest let jest třeba strávit v přesenné službě.

Počet mužstva propuštěného z armády před uplynutím předepsané služební doby nesmí ročně přesahovati jednu dvacetinu celkového stavu. Povstanou-li z většího odchodu mužstva úbytky ve stavu kádrů, nesmějí býti nahrazeny zvýšením přijímáním nového mužstva.

Maďarsko se zavazuje, že od nabytí platnosti mírové smlouvy nepověří své příslušníky žádnou vojenskou, námořní nebo leteckou misí v cizím státu, že žádnou takovou misi tam nevyšle a že také nedovolí, aby podobné misse se tam odebraly. Maďarsko se zavazuje dále, že učiní účelná opatření, aby maďarským příslušníkům zabránilo odjezd z Maďarska za účelem vstupu do armády, námořnictva nebo letectva kteréhokoli cizího státu, nebo za tím účelem, aby se tam vojensky vzdělávali.

### 3. Vojenské školy, učiliště a spolky.

Počet žáků ve vojenských školách jest přesně úměrný uprázdněným důstojnickým místům v kádrech. Žáci a personál vojenských učilišť čítají na předepsaný celkový stav armády. V důsledku tohoto ruší se všechny jiné vojenské školy, které neodpovídají této potřebě.

Žádná jiná škola, žádný sportovní klub a žádná jiná společnost nebo sdružení nesmí se zabývatí vojenskými otázkami.

### 4. Výzbroj, střelivo a materiál.

Po uplynutí tří měsíců ode dne, kterým tato mírová smlouva nabude platnosti, nesmí výzbroj maďarské armády převyšovati číslíce, které jsou uvedeny v tabulce páté a vztahují se na 1000 mužů.

Povolené množství střeliva pro maďarskou armádu jest udáno v tabulce páté. Do tří měsíců po nabytí platnosti této smlouvy odevzdá maďarská vláda veškeré přebytky výzbroje a střeliva hlavním spojeným a sdruženým mocnostem na místech, jež budou včas označeny.

Každé další zásobování a zřízení skladišť a zálohy střeliva jest zakázáno.

Na výrobu zbraní, munice a jiného válečného materiálu povoluje se pouze jedna továrna, jejíž činnost bude podléhati státnímu dohledu. Výroba loveckých zbraní jest povolena s výhradou, že nebudou vyráběny kulovnice takové ráže, jakou mají vojenské zbraně některého evropského státu.

Všechny závody, které slouží výrobě, přípravě, udržování a přezkoušení zbraní, střeliva a jiného válečného materiálu, budou zrušeny nebo přeměněny k účelům ryze obchodním. Dále budou zrušeny všechny zbrojnice, mimo ty, které budou sloužiti za skladiště povoleného střeliva. Personál zrušených zbrojnic bude propuštěn.

Zařízení přespočetných závodů a zbrojnic bude na příkaz spojenecké kontrolní komise buď zničeno nebo přeměněno, aby mohlo sloužiti výhradně účelům obchodním.

Do tří měsíců po nabytí platnosti mírové smlouvy musí býti dohodě vydány všechny přespočetné zbraně, munice a veškerý válečný materiál včetně materiálu sloužícího obraně proti letadlům, ať jest původu jakéhokoli.

Dovoz zbraní, střeliva a jakéhokoli jiného válečného materiálu do Maďarska jest zásadně zakázán. Tento zákaz platí i pro výrobu zbraní, střeliva a válečného materiálu, který jest určen pro cizinu.

### 5. Námořní branné síly.

O námořních branných silách stanoví mírová smlouva, že všechny býv. rakouskouherské válečné lodi i s ponorkami přecházejí definitivně do vlastni-

ctví hlavních spojených a sdružených mocností a že těmto mocnostem budou také vydány všechny monitory, torpedovce a ozbrojené lodi dunajské flotily.

Maďarsko jest oprávněno udržovati na Dunaji pro poriční policejní službu tři výzvědné čluny, které budou spojeneckou kontrolní komisí z dunajské flotily vybrány; tato komise může v případě nutnosti tento počet zvýšiti.

Po tři měsíce od platnosti mírové smlouvy nesmí Maďarsko bez dovození hlavních mocností používatí budapeštské radiotelegrafické stanice ke sprostředkování nebo k vysílání depeší, které se týkají otázek námořních, vojenských neb otázek politických, které by se vztahovaly na Maďarsko nebo na státy, s nimiž bylo Rakousko-Uhersko za války spojeno. Tato stanice bude moci vysílati pouze depeše rázu obchodního a tyto pak pouze za kontroly spojenců, kteří určí také délku vln.

Po stejnou dobu nesmí Maďarsko stavěti radiotelegrafické stanice o velkém dosahu ani na vlastním svém území, ani na území Rakouska, Německa, Bulharska a Turecka.

## 6. Vzduchoplavecstvo.

Vojenské síly Maďarska nesmí obsahovati žádné vojenské nebo námořní letectvo a nesmí také udržovati žádný říditelný balon.

Letecký personál, který jest ještě v přítomné době ve svazu pozemních a námořních branných sil Maďarska, musí býti do dvou měsíců po nabytí účinnosti mírové smlouvy demobilisován.

Až do úplné evakuace maďarského území od spojeneckých vojsk vyhrazují si spojené a sdružené mocnosti pro své letectvo právo volného přeletu, volnost transitu a volnost přistání.

Po šest měsíců po nabytí účinnosti mírové smlouvy zakazuje se Maďarsku výroba, dovoz a vývoz letadel nebo jich součástí, jakož i letadlových motorů a jich součástí. Maďarsko jest povinno do tří měsíců vydati spojeným a sdruženým mocnostem veškerý letecký vojenský a námořní materiál.

V tom zahrnut jest materiál, kterého jest anebo bylo používáno nebo který byl určen pro účely válečné: letadla a hydroplány hotové, nedokonstruované, v opravě nebo ještě nesmontované; dále říditelné balony ve vzduchu, ve stavbě, opravě nebo v montáži; přístroje k výrobě vodíků a hangáry říditelných balonů a různé kůlny pro letadla.

Říditelné balony budou až do odevzdání na náklad Maďarska naplněny vodíkem. Stroje na výrobu vodíku, jakož i hangary pro balony budou podle uznání spojených a sdružených mocností ponechány Maďarsku tak dlouho, dokud by nebyly odevzdány všechny balony, letadlové motory, obaly, výzbroj (děla, kulomety, automatické zbraně, vrhače pum, vrhače torped, synchronistické přístroje, záměrné aparáty), střelivo (patrony, projektily, pumy, traskaviny a látky sloužící k jich výrobě), palubní přístroje, radiotelegrafické, fotografické a kinematografické přístroje používané na letadlech a součástky výše uvedených přístrojů.

Uvedený materiál nesmí býti bez zvláštního povolení spojenců přemísťován.

### *B. Maďarská armáda v přítomné době.*

#### Doplňování vojska.

Nynější maďarská armáda doplňuje se normálním způsobem, totiž odvodem, ačkoli je to proti ustanovení mírové smlouvy.

Důstojníci jsou vzděláváni v ludovické akademii, z níž na den sv. Štěpána, 21. srpna roku 1920, vyšlo 159 nově jmenovaných poručíků. Vyššího vzdělání dostává se důstojníkům v nově zřízené válečné akademii v Budapešti, která jest zřízena podle vzoru bývalé válečné školy vídeňské.

Pro důstojnický dorost jsou zřízeny tři nižší a tři vyšší vojenské reálky. Z poddůstojníků a mužstva jsou v nynější maďarské armádě:

- a) dobrovolně sloužící mužstvo různých ročníků;
  - b) mužstvo ročníků 1900—1895, které absolvovalo nebo ještě absoljuje jednoroční presenční službu (starším ročníkům byla udělena stálá dovolená);
  - c) ročníky 1894—1883, povolávané postupně k osmitedělnímu cvičení ve zbraní;
  - d) případně ročníky 1882—1870 bývalých rakousko-uherských vojáků.
- Celkem prošlo osmnáct nejmladších ročníků v krátké době obrodným ohněm nové maďarské armády.

### Vojenské rozdělení Maďarska.

Území Maďarska jest rozděleno na sedm distriktů; tyto opět na tři doplňovací obvody, které staví po jednom pěším pluku.

Ostatní druhy zbraní doplňují se z oblasti celého distriktu.

Každý distrikt zaujímá tři až čtyři komitáty, v jehož čele stojí vojenské komitátní velitelství.

### Vedení armády.

Vrchním velitelem maďarské národní armády jest správce země admirál Mikuláš Horthy, který má k ruce civilní a vojenskou kabinetní kancelář a jemuž jest přímo podřízen generální štáb a ministerstvo národní obrany. Generální štáb jest organizován podle rakouského vzoru.

Ministerstvo národní obrany má celkem 39 oddělení; jeho nynější stav jest 804 důstojníků a 1207 mužů.

Pro hlavní druhy zbraní jsou zřízeny tři inspektoráty.

Distriktní velitelství jest predestinované velitelství armádního sboru. V míru jest v každém distriktu jedna pěší divise, jejíž velitelství má obvyklé normální složení. Veškerá pěchota divise podléhá jednotnému velení brigádníka.

### Zbraně a služby.

1. Pěchota maďarské armády má 21 pěších pluků, 7 mysliveckých praporů a 4 pluky mimoteritoriální (určené pro území obsazené dosud Jugoslavií). Pěší pluk skládá se ze tří praporů po třech pěších rotách o třech pěších četách a o jedné četě lehkých kulometů a jedné kulometné rotě o šesti kulometech. Mírový stav pluku jest 64 důstojníků a 1584 mužů. Myslivecké prapory a mimoteritoriální pluky mají obdobnou organizaci.

2. Jezdecko. Každá pěší divise má jeden jezdecký oddíl (velitelství a jednu eskadronu). Kromě tohoto divisního jezdeckta jest jedna jezdecká divise o dvou brigádách po dvou husarských plucích, každý o čtyřech eskadronách. Do svazu této divise vstoupí za mobilisace jeden oddíl jezdeckého dělostřelectva o dvou bateriích po čtyřech dělech.

3. Dělostřelectvo. Divise maďarské armády jsou nápadně skrovně opatřené dělostřelectvem; mají po jedné dělostřelecké skupině, která se skládá z jedné kanonové baterie o šesti kusech 8 cm polních kanonů, ze dvou baterií houfnic ráže 10 cm po čtyřech kusech a z jedné baterie těžkých houfnic 15 cm.

Podle tohoto rozdělení má tedy pěší divise celkem 18 děl.

Jest však jisto, že Maďarsko má mnohem větší počet děl, které nyní před kontrolní komisí uschovává (zakopává), aby nepropadla konfiskaci. Již za rumunské okupace bylo ukryto mnoho děl, zvláště větší ráže.

Kromě těchto útvarů disponuje maďarská armáda asi patnácti pancéřovými vlaky.

4. Technické vojsko čítá v míru sedm praporů (velitelství a tři roty), jeden telegrafní prapor (za války dodá každé divisi jednu telegrafní

rotu), jeden mostní prapor (za války postaví pro každou divisi jednu mostní kolonu), jeden železniční prapor a určitý počet pracovních oddílů.

5. Letectvo v maďarské armádě oficiálně neexistuje. Byl však utvořen civilní aviatický spolek (Magyar Aeroformalmi Részvény Társaság), který čítá na 2000 členů a má k dispozici asi 150 letadel různých typů.

6. Vozatajstvo. Každá divise disponuje jedním oddílem vozatajstva a jednou rotou automobilovou.

7. Zdravotnictvo. Ve svazu každé divise jest jedna sanitní kolona, sanitní autokolona, divisišní polní nemocnice.

Do svazu distriktu patří jako stabilní útvar jedna sanitní rota a několik vojenských nemocnic.

8. Zásobovací služba. Pro každou divisi jest připravena dělostřelecká muniční kolona, muniční kolona pro drobnou munici, proviantní kolona, divisišní pekárna a hospodářský úřad.

### Zvláštní formace maďarské armády.

Jako zvláštní vojenské formace dlužno uvést četnictvo, finanční stráž, vojenskou policii, vojenské asistence, občanské stráž a pohraniční vojsko. Tyto formace jsou vojensky organisovány a činí integritní část armády.

Právě v nich skrývá maďarská armáda kádry projektovaných nových vojenských útvarů, kterých by jinak nesměla udržovati.

K těmto útvarům druží se ještě různé detachmenty, z nichž nejznámější jsou tak zv. küllönitények neb oddíly brachiální moci. V řadách těchto oddílů stojí ponejvíce důstojníci. Jejich činnost jest známa se jménem bílého teroru.

Dlužno se zmíniti o široce založené a hustě rozvětvené organizaci „Move“ (Magyar Országos Véderő Egyesület), která jest sdružením aktivních důstojníků a poddůstojníků a má za účel utvořiti z armády prvotřídní politický faktor, propagovati myšlenku restaurace Uher a pěstovati svornost mezi vojskem a občanstvem. Spolek „Move“ čítá na dva miliony členů a má své odbočky téměř v každém větším místě. „Move“ pracuje v úzkém spojení s různými irredentistickými spolky na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Plodem její činnosti jest maďarsko-slovenská legie v Polsku, zřízená za tím účelem, aby vpád maďarského vojska na Slovensko podporovala bojem v týlu československé armády.

### Ordre de bataille.

Pravděpodobné složení maďarské armády v případě války jest toto: Sedm armádních sborů, které se skládají z jedné řadové pěší divise, stávající již v míru, jedné záložní divise, jež bude utvořena z četnických formací, jedné divise jezdecky, armádního dělostřelectva, z technického vojska a jiných normálních zbraní a služeb.

### Početný stav maďarské armády.

Nynější organizace maďarské armády dovoluje rychlé a nenápadné zvýšení početných stavů, které pak podstatně urychlí vlastní mobilisaci. K tomu přispěje i ta okolnost, že část vysloužilého mužstva byla propuštěna na trvalou dovolenou s plnou výzbrojí a výstrojí, takže odzbrojení Maďarska kontrolní komisí bude narážeti na značné překážky.

Největší obtíží při mobilisaci bude mít maďarská armáda s dělostřelectvem a s technickým vojskem, poněvadž bude třeba nově zříditi větší část potřebných útvarů těchto druhů zbraní.

Dnešní stav maďarské armády jest asi 5200 důstojníků a 63.000 mužů, tedy dvojnásobný počet přípustného stavu armády.

K tomuto stavu jest třeba ještě připočítati mužstvo, které s plnou výzbrojí odešlo na stálou dovolenou (asi 10.000 mužů), dále

|                         |                   |
|-------------------------|-------------------|
| vojenskou policii . . . | ( „ 10.000 mužů), |
| četnictvo . . . . .     | ( „ 15.000 „ ),   |
| finanční stráž . . .    | ( „ 15.000 „ ),   |
| různé asistence . . .   | ( „ 10.000 „ ).   |

Podle toho čítala by nynější ozbrojená moc Maďarska, jsoucí k dispozici, celkem 120—130.000 mužů, tedy o 90.000 více, nežli připojení mírová smlouva.

### Výzbroj a výstroj.

Výzbroj a výstroj maďarské armády jest celkem špatná. Dělostřeleckého materiálu jest naprostý nedostatek. Válečný průmysl, který se vyvinul teprve za války, není schopen pro značný nedostatek surovin zaopatřit armádě potřebnou výzbroj. Zařízení většiny továren bylo ostatně Rumuny rekvírováno a odvezeno, takže továrny nejsou v činnosti.

Duch maďarské armády jest bojovný, u důstojnictva přímo útočný. Kázeň a smýšlení vojska jest velmi dobré.

## VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

### † *Generál Branko Jovanović,*

*ministr vojenství a námořnictva království SHS.*

Ministr generál Branko Jovanović zemřel náhle dne 29. dubna t. r.

Smrtí tohoto velikého patriota, pracovníka a vojáka, která byla svorně veškerým denním tiskem v království SHS oželená, utrpěla naše bratrská a spojenecká armáda velikou ztrátu.

Generál Branko Jovanović narodil se dne 14. prosince r. 1868 v Bělehradě, kde dokončil gymnasium a vojenskou akademii, kterou opustil jako jezdecký podporučík. Absolvoval dále válečnou akademii v Bělehradě a sice jako první mezi svými kamarády a byl odeslán do Ruska, do Moskvy, na školy pro důstojníky generálního štábu, Nikolajevskou akademii, kterou dokončil s výborným prospěchem.

Generál Jovanović prodělal další vojenskou dráhu nejprve jako důstojník generálního štábu, při čemž byl též profesorem na vojenské akademii. Potom vrátil se však znovu ke své oblíbené zbraní, z níž vyšel — k jízdě.

V balkánské válce v r. 1912 vyznamenal se jako velitel jezdecké divise, které velel kníže Arsen Karadjordjević, bratr krále Petra.

Ve světové válce 1914 a 1915 velel jako plukovník jezdecké divisi a vyznamenal se zvláště při operacích na Seru (boje v r. 1914) a při operacích v údolí Moravy (v r. 1915). Za tyto činy obdržel zvláštní pochvalné uznání a byl povýšen na generála. Při ústupu srbských vojsk v roce 1915 byl generál Branko Jovanović na soluňské frontě se svou jezdeckou divisi a zastupoval přechodně i velitele třetí armády.

Po osvobození své vlasti stal se velitelem moravské divisní oblasti, pak pomocníkem ministra vojenství a námořnictva a v krátké době stal se ministrem, kterýž vysoký úřad zastával až do své smrti.

Jako ministr vojenství projevil zesnulý veliké organizační vlohy. Ukončil novou organizaci nynější armády SHS a rozřešil mnohé otázky, které směřovaly ku povznesení mravní úrovně vojska. Za jeho úřadování byla též skončena demobilisace armády.